

DANICA.

CERKVEN ČASOPIS ZA SLOVENSKE POKRAJINE.

Mariji.

1.

Marija, moja mati,
od srca mi pozdravljena,
Ti vir vseh blagodati,
nikdar dovolj preslavljena!

Kadar se spomnim na-Te,
obide me hvaležen čut.
Kaj mogel bi storiti za-Te?
Nekdaj si bila ščit mi hud,
hud ščit pred vsemi vragi,
ki so mi skušali duha.
Jaz k Tebi molil sem in k zmagi
zahvaljam Te iz duše dna.

Ko v vroči sem bolezn
pred sabo gledal belo smrt,
v otroški sem ljubezni
obrnil k Tebi se potr.

In Ti si mi sprosila
telesa prejšnj^o krepko moč,
Kot zarja svetlomila
razgnala groze trpko noč.

Ko svet me je sovražil,
zaprl sem tožni vir solzam,
mehko me je tolažil
edino le tvoj sveti hram.

Češčena torej bodi
na veke milostna gospa!
Slave naj vsi narodi
hčer lepo našega Boga.

Anton Medved.

Anton Bonaventura,

po božji in apostolskega sedeža milosti knežskof
ljubljski

vsem vernikom svoje škofije mir, srečo in blagoslov v
Gospodn našem Jezusu Kristu.

(Dalje.)

6.

Kaj pa ustno izročilo, ki je tudi vir razodetih resnic. Slišali smo že, kako se je v cerkvi zmiraj trdilo, da Marija kakor Mati božja in z vsako osebo v sveti Trojici pretesno zvezana mora prav zavoljo tega dostojanstva biti brez vsakega madeža in polna milosti, da kakor po dostojanstvu, tako tudi po svetosti nadkriljuje vse angelje in svetnike božje. Naj to prepričanje sv. cerkve še bolj dokažem. Učeni Passaglia, o katerem sem s početka govoril, je iz cerkvenih učnikov povzel one lastnosti, katere so oni devici Mariji pripisovali. Kar zadene njeno čistost od greha, so trdili, da je neomadeževana, nepokvarjena, neoskrunjena, nedotaknjena, brez vsakega zadolženja in sicer popolnoma v največji meri; kar se pa tiče njene svetosti, so učili, da je sveta, častiljiva, nedolžna, od Boga blagoslovljena in z milostmi napolnjena, da je najsvetejša, najkrasnejša, Bogu najbolj dopadljiva, vsestransko prelepa, da je sama nedolžnost in svetost in čistost, da je popolnoma blagoslovljena, da je svetejša od najbolj svetih ljudi, bolj čista in sveta od angeljev, za Bogom najbolj čista, Bogu najbolj slična in najbolj blizu. Tako cerkveni učeniki. Vprašam, ali se ne razvida iz njihovih besedi, iz njihove slave, kako so prepričani, da na Mariji prav nobenega, tudi najmanjšega madeža ni? Pomislimo, da se Marija imenuje popolnoma neomadeževana;

to bi se pa trditi ne moglo, ko bi bila vsaj v začetku omadeževana; tudi bi se ne moglo trditi, da je bolj čista od angeljev, ko bi bil njen začetek z grehom omadeževan, saj na angeljih nikoli najmanjšega madeža ni bilo. Ali torej nismo prisiljeni trditi, da so cerkveni učeniki tudi neomadežanost device Marije od izvirnega greha v mistih imeli, akoravno tega niso z besedo povedali, ker se tedaj o tem še ni razpravljalo.

Prepričanje sv. cerkve o brezmadežnem spočetju device Marije nam pa še bolj jasno in določno oznanja stari praznik na čast Marijinega spočetja. V raznih cerkvenih knjigah grških pa tudi slovanskih čitamo, da je bil že v petem stoletju v iztočni cerkvi praznik spočetja Marijinega od sv. Ane, njene matere in stare matere Jeausove. Iz devetega stoletja imamo več cerkvenih govorov za ta praznik. Tudi v zapadni cerkvi se je ta praznik zgodaj praznoval in sicer najpoprej na Španskem, potem pa se v arugih pokrajinah. Kaj pa iz tega sledi? Cerkev praznuje samo to, kar je sveto; ako se je torej praznovalo Marijino spočetje, dokaz je ta praznik za cerkveno prepričanje, da je spočetje Marijino sveto; sveto je pa le tedaj, ako je bila v tem prvem trenutku Marijina duša brez izvirnega greha, neomadeževana, v milosti božji, sveta.

Spoznali smo vero prvih kristjanov, vero sv. cerkve v prvih stoletjih o popolni brezmadežnosti device Marije. Ni se pa nikjer naravnost trdilo, da je ona od prvega trenutka svojega življenja tudi brez madeža izvirnega greha, akoravno se vidi, da je ta nauk obsežen, v onem o popolni in največji brezmadežnosti in svetosti ter se iz njega lahko izvaja.

7.

Tako se je tudi dogodilo. Pa kako? L. 1140. so kanoniki lijonski na francoskem hoteli praznik spočetja device Marije vpeljati tudi v svojo cerkev. Zoper to pa vstane goreči sv. Bernard ter pobija praznik, s praznikom pa tudi svetost Marijinega spočetja. Sedaj se prične prepir med cerkvenimi učenjaki in sicer v 12. stoletju o prazniku, dali se more pripustiti, v 13. pa o brezmadežnem spočetju device Marije sploh. Kakor nasprotnika tega nauka sta po sv. Bernardu veljala najbolj glasovita učenika onega časa Peter Lombard in sveti Tomo. Ker je bil sv. Tomo iz reda dominikanskega, je ves red dominikanski šel za njim in pobijal nauk. Zagovarjal pa je

nauk frančiškan in sloveči učenik Duns Scotus in ž njim ves frančiškanski red. Tekom stoletij je borba rasla, v borbi pa se je nauk sam vedno bolj spoznaval in razumeval. S početka so premnogi mislili bolj na stariše Marijine, kakor pa na Marijo samo, namreč na trenutek, ko je Bog vdihnil dušo v Marijino telo, ter je po svoji dobroti in po zasluženju Zveličarjevem tej duši podelil posvečujočo milost in jo s tem obvaroval izvirnega greha koj v prvem hipu, ko jo je vstvaril in vdihnil v Marijino telo.

Vkljub tem znanstvenim prepričanjem med učenjaki se je praznik Marijinega brezmadežnega spočetja vedno bolj širil. Rimski papeži znanstvenega prepira sicer s početka niso zabranjevali, vendar so pa dejansko pokazali, da so naklonjeni nauku o brezmadežnosti device Marije tudi od izvirnega greha.

Že Sikst IV. je podelil odpustke onim, ki so opravili cerkvene molitve na čast Marijinega brezmadežnega spočetja (l. 1472) in ki so se praznika samega udeleževali (l. 1476). Skoije zbrani na tridentinskem vesoljnem zboru niso sicer tega nauka določili za verski nauk, pač pa so slovesno izjavili, da govorec o izvirnem grehu nikakor ne mislijo na brezmadežno devico Marijo božjo Porodnico. Pij V. je zapovedal, naj se ta praznik sprejme po vseh cerkvah vsega sveta. Pavel V. je (l. 1616.) strogo in pod cerkvenimi kaznimi prepovedal v pridigah in sploh javno zatrjevati, da je bila devica Marija spočeta v izvirnem grehu. Kmalu potem (l. 1622.) je Gregorij XV. to določbo razširil tudi na zasebne pogovore. Gregorij XVI. pa je dovolil, da se je pri sv. maši v prefaciji smelo reči: „v tvojem brezmadežnem spočetju“ in lavretanskim litanijam dodati naziv: „Kraljica, brez madeža izvirnega greha spočeta, prosi za nas!“

To ravnanje papeževo je silno imenitno! Ko bi bil nauk o Marijinem brezmadežnem spočetju kriv nauka, morali bi se mu bili upreti, ga zabranjevati, ne pa tako pospeševati. Cerkev sicer med pšenico trpi mnogo ljulike, kar je pa zoper vero ali npravno življenje, tega ne potrdi nikoli, ne molči in ne stori.

Tako se je naš nauk od dvanajstega stoletja do Pija IX. razvijal, razjasnjeval, razširjali utrjeval, dokler ni popolnoma dozorel in zmagal.

(Konec prihodnjic.)

Na Vnebohod.

In Gospod Jezus . . . je bil
vzet v nebesa.

(Marka 16.)

Ko bi bil ti na odpotovanju v daljno, svojim ljudem neznano deželo — to bi jim obljubljal pred odhodom množino stvari v spominj, kar vse domu doneseš od tod. In toliko več jim hočeš vrnivši se tudi pripovedovati o tujini, kolikor teža jim je bila ločitev od tebe.

Dragi! Danes pa odpotuje od nas ne oče ali mati, ne brat ali sestra, ne sin ali hči — danes gre vseh nas Stvarnik sopet nazaj v nebo, od koder se je odločil v svojem večnem sklepu, da je bivat prišel med nas ljudi 33 let.

Od tam se sopet vrne vesoljni dan poklicat nas vse na odgovor in na končno odločitev: da smo tudi mi tam, kakor on.

Sicer upamo, da se koj po smrti snidemo z njim v lepih nebesih — a svojim telesom pa pojdemo z njim gori še le, ko se sopet vrne prav tak, kakor ga danes vidimo odhajati v nebo. — Ne le donest nam raznih daril iz neba — nego nebo samo nam v popolno in večno posest odloči ta dan.

Da se nam bolj vzbudi želja po tem kraju blaženosti, premislimo danes: kakošno je veselje, ki vlada gori v domu našega Odrešenika — v nebesih.

*

Večni mir vesti.

Ko bi kedo posestoval tu na svetu vsakovrstnega zemskega blaga: brezmejnega polja in pašnikov in gozdov ter gora; ko bi mu na domu ležali v porabo kupi zlata; ko bi njemu v podporo vse potrebe oskrbovala vdana in vestna rodovina; ko bi mu sploh tako stalo tukaj bilo, da bi zavid budil na desno in na levo — kako da bi se tak človek ne smel prištevati najsrečnejim bivalcem, kar jih stanuje pod nebom? Tako po pravici mislimo vsi mi. — A, dragi, ko bi pa ta na videz srečni pokoja ne poznal v svojem notranjem; ko bi ga kakor večni črv neprenehoma grizla lastna vest, kedo bi

si ga pač ob vsej njega navidezni sreči — kedo bi si ga upal srečnega imenovati? Kedo srečnega, če sreča biva le sredi mirnega srca; kedo srečnega, če kojkoj na njem spoznaš tisto razdejanost, ki mu kakor odsev notranje razburjenosti gori iz oči?

Dragi! Prava sreča je neodvisna od svetnega blaga; prava sreča ti je le v nevinni duši doma. Tako na zemlji. A neprežete skupine tacih, ki so si v Jagnjetovi krvi bile vmirile vest in srce, slave v nebesih na veke Boga. — Kaka sreča je sreča mirne vesti sicer po malem na zemlji; a v popolni meri je taka sreča le v nebesih doma. Le večnost tako popolnost pozna.

Družba izvoljenih na veke.

Kako vesel si, če prideš po napornem dnevnem delu med dobrosrčne ljudi. Vsak njihov pogled ti je vtolaženje; vsaka beseda kakor kaplja blagodejnega olja, ki ti celiti hoče ta dan morda došla ti žala iznenadenja; iz vsega kretanja takih oseb ti sije ljubav in zvestoba. — Kako se, akopram vtrujen dušno in tudi telesno, v tej družbi zopet poživiš. Konec trudapolnega dneva ti je prav kakor začetek odpočitku. Mesto hlimbe, ki ti je bila morda v delež med dnevom, ti odkritost žari tu iz teh ljubih obrazov. Jasno gledaš, kako ti je vsa tvoja okolica namenjena osladiti težo preživetih neljubih ur in ti zadovoljstvo vdihniti v duhá. Ni li to prav zaželeni večerni hlad prešli dnevnih vročini?

Dragi! In družba v nebesih? Z najprijetnejo na svetu jej ni primere. Vsi, brez izjeme, so gori enega srca — vsi ena družina. In to od slednjih svetniških vrstá gori do Marije, blažene kraljice nebes ter tje do prestola, kjer kraljuje v nedosežnem, tu na zemlji nam še s cela neumljivem veličastvu Bog oče — nebesom in vesoljstvu gospodar. — če so apostoli, tovariši Jezusu na gori, želeli tam stalnih šotorov gledajoč le nekoliko dóbe božje veličastvo, koliko zaželeni še morajo biti za veke vstanovljeni nebeški šotori tem za vselej tu bivajočim nebeščanom in nam. — In ko bi ti kedo sedanje tukajšnje družbe na zemlji ne bil vedno najljubši — tu v nebesih sta si postala brat ali sestra, postala to za vselej: „Pristopili ste do gore Sion

v mesto živega Boga, do nebeškega Jeruzalema in do množic veliko tisoč angeljev, do cerkve prvencev, ki so zapisani v nebesih in do Boga sodnika in do duhov popolnoma pravičnih in do Jezusa, srednika nove zaveze". (Hebr. 12, 22—24).

Večna lepota tega kraja.

Lepih pokrajin imamo tu na svetu; brezdvombeno krasnih svojih posestev, da si na njih skoraj popolnoma moremo odpočiti od napornega delovanja. Krasnih dežela nam naštevajo knjige in če nam je sreča milejša, ogle-damo si jih od časa do časa sami. Če se v bujni pomladi podaš na izprehod — kako ti tu pred očmi vse zeleni, vse cvete, mnogo že zori. Kako po naših poljanah duhti. Kako ti po zraku žubori in mrgoli. Kako živa ti je voda raznih božjih stvari. Celó iz zemlje vun ti živalstvo prihaja na dan. Duh se ti razširja in srce se ti ob teh prizorih topi.

A dragi! Kaj to? Vse to vgonobi v trenutku lahko vihar; vse vodá naval; vse konča huda bolezen. Kaj je vse stvarjenje tu na svetu v primeri z lepoto nebeških bivališč. Če nas tu vabi cvet in sad in bujno vabi božji svet, večni je le tam ta cvet in sad in večna so nebesa. Če je Stvarnik sam presojal delo svojih šesterih dni in je konečno razsodil: „In videl je Bog vse, kar je storil; in bilo je prav dobro“ — (I. Moz. 1, 31.) glasi se pa božja sodba o nebeški lepoti v vekovitih besedah: „Okó ni videlo, uho ni slišalo in ni prišlo v človekovo srce, kar je Bog tem pripravil, ki ga ljubijo“. (I. Kor. 2, 9.)

Lepe dari si prejel od Boga; vgodne so morda tvoje razmere tu na zemlji; lep je božji svet in vreden, da si ga vesel. Prav je, da si za vse to kar le moreš biti hvaležen Bogu.

A s krajem večnih bivališč nad zvezdami in z veseljem tam gori se pa vse svetno primerjati ni v stanu.

Zato hrepenimo mi vsi za danes v nebo odhajajočim svojim Odrešenikom. Saj nam je pripravil šel bivališč za vedno. Skrbimo, da, ko pride slednjič, vzame tudi nas seboj tje gori — nas: dušo našo z našim telesom zedinjeno. — Amen.

VI. povelikonočna nedelja.

In to vam store: ker ne poznajo ne Očeta ne mene.

(Ivan 16.)

Kedor resnico gode, temu razbijejo gosli: trdi narodni pregovor. In kakor do mala vsi narodni reki, ima tudi ta v sebi silno resnico. — Saj nikedo drug nego Gospod sam v današnjem sv. evangeliju izušča svojim učencem proroške besede: „To sem vam govoril . . . Iz shodnic vas bodo devali; ura celo pride, da bo vsak, kateri vas umori, menil, da Bogu službo stori.“ (Ivan 16, 1—2.)

Če je apostolom s temi besedami narisán pogled v bodočnost, bodo pač merodajne tudi vsem prihodnjim dnevom našega življenja; in to takim, ki se nam napolnijo z raznovrstno grenkobo.

Zato naj nam stopi to uro v spominj: 1-vič — kako se véde do nas sovražnik in 2-gič — česa pa mu mi kakor kristijanje vender le ne smemo storiti.

*

1-vič. Kaj ti dela sovražnik?

Sovražnik je človek, čegar premišljeno stremljenje gre na to, da nam škoduje, če in kjer le škodovati more.

Sovražnik ti vgonobi tvojo posest na polju ali v gozdu; vniči ti hišo; streže ti po živenu in ti meč v srce zasadi, če se le posvetne oblasti ne zboji.

Če ne more škoditi po enakem ali podobnem dejanju na telesu, spravi se na drugo polje. Končal bi, da bi le mogel — a blagor ti, da ob tvoji nedolžnosti ne more — končal bi ti tvoje dobro ime. — Ali opravlivo ali celo obrekljivo ali podpihujoče dejanje, to mu je vse eno, da le doseže svoj namen — vsako sredstvo, in bodi si najhudoobneje, posvečuje njegov slabi namen. Ni mu ob takem postopanju mar ne Boga, ne ljudi. Kaznujočih ga ljudi mu ni mar — da ga le ne vHITE. Od Boga si pa misli, da za enkrat pač ne poseže še vmes. Bog je tako daleč in tako popustljiv: tako se tolaži. Izrek sv. pisma ga več ne sramoti, akopram se tako vgonobilno glasi: „Proklet je podpihovelec in jezičnik na dve plati; zakaj zdražbo napravi med mnogimi ki imajo mir med seboj“. (Sir. 28, 15.) Hudo med takimi ljudmi!

2-gič. Česa sovražniku vender le storiti ne smeš?

Hudo se ti mora zdeti, dragi poslušalec, če moraš občevati z ljudmi, ki imajo pravemu človeku le malo podobe — med ljudmi brez dobre volje, brez dobrega srca; med ljudmi, ki zato do tebe govore, da ti svoje misli zataje; med ljudmi, ki ti med nosijo na jeziku prav zato, da bi grdobe njihovih dejanj ne zapazilo tvoje oko.

Hudo ti mora biti v rahločutnem tvojem srcu, ko bi se z vsakim rad porazumel — a jasno opaziš, da se niti noče sporazumetja; da se dela na prepir; da je namen prepir in ne mir; da je sploh načelo razdvoj in boj.

Tvoja narava je pač po tem, da bi se maščeval rad tudi ti nad sovražnikom, ki ti ničesa dobrega — pač pa vse slabo in morda tudi smrt želi. Maščevati se je pokvarjeni človeški naravi tako sladko.

A, dragi, kakor ljubo — tako nedopustno bi ti to bilo. „Ljubite svoje sovražnike, dobro jim storite.“ (Mat. 5, 44.) ti Gospodnji glas nasproti doni.

Pa, kako ljubiti človeka, ki je šel in morebiti umoril celo očeta ali brata; ki bi učinil vse, le nič dobrega ne — kako ljubiti ga kakor umorjenega očeta in brata — tako se vprašaš?

To res ni mogoče in tega zato vera tudi ne zahteva od tebe — ker vera sploh ničesa ne zahteva, česar izpolniti nisi v stanu.

A meja ti je pa glede tega vedenja do bližnjega vender le velevana — in to je: Bližnjemu česa slabega tako malo smeš želeči ali storiti, kakor samemu sebi tacega ne želiš in ne storiš. — Toliko krščanstvo!

* * *

To, dragi, naši sovražniki, to naše vedenje do sovražnih nam ljudi — to meja, ki je ne smemo prestopiti v vedenju do bližnjega in naj nam bode nasproten še tako zelo.

Če ti ni krog tebe le prijaznih obrazov, ne žalosti se in ne toži. — Če se je našemu Odrešeniku to isto godilo; čemu bi

se ne smelo tudi tebi? Saj je tudi tebi zapisana beseda iz današnjega sv. evangelija: „In to vam store, ker ne poznajo ne Očeta ne mene“. — Amen.

V krščanski šoli.

Na šoli rimske krščanske srenje je učil prijazen učitelj. Imeli so ga vsi radi; a tudi on jih je ljubil, osobito je ljubil otroke. Vedno jih je imel mnogo okrog sebe. Ni štedil z darili, ki jih je prideloval na svojem vrtu: jabolk, marelec in aranč mu namreč ni bila nikoli prazna jedilnica in ne prazne njegove roke. Zato tudi otroci niso zabili njegovih dobrot ter so si izprosili doma tega in onega v povrnitev za toliko ljubezen. Zabaval jih je kakor najljubši prijatelj ter se igral z njimi kakor najmanjši med otroki.

Nekokrat pride papež Klemen nadzorovat to krščansko šolo. A ko stopi v šolo, naleti na čuden prizor. Ljudomili učitelj je namreč v sredi šole sedel med otroki na tleh. Otroci pa so skakljali okrog njega, vlačili ga za noge in roke, potegovali za brke, brado in ušesa. Bilo je kakor sredi ulice tam na semnju.

Klemen vidši to čudno učilno pokličče učitelja v stran, govori mu na srce ter pravi: Kaj vender mislite, da tako brezpametno ravnate z otroki. Izgubili bodete vse spoštovanje. In ali to pristuje učitelju na šoli naše rimske krščanske srenje?

Učitelj Kvadrat — tako mu je bilo ime — pa odvrne mirno: Saj sam Gospod Jezus pravi „Pustite male do mene in jim nikarte braniti“.

Da — pojasni te Gospodnje besede učitelju Klemen — da, res tako govori Gospod; a on je polagal le svoje roke na male, pritiskal jih je gori na svoji prsi in govoril z njimi o nebeškem kraljestu. Ne nebrzdanimi šalami; pač pa dostojnostno resnobo se odlikuj krščanski učitelj.

Gospica Lidija.

Milosrčen do smrti.

(16. majniku v spominj.)

Vesela pomlad je svet pomladila. Livade so ozelenele; dišeče pomladne cvetlice odpirajo čašice, in vzdigajo glavice, kakor da se probujajo

iz dolgega zimskega spanja; jablane in hruske razprostirajo cveteče veje, po katerih skaklja in poje ščinkovec svojo ženitvanjsko pesem. Čez navpične skale bobnijo slapi suške rebri in voda se peni in šumi v naročje bližnji „Reki“, šumi tako, da se skoraj ne sliši milo-tožni glas slavčev, kateri v bližnjem borovju poje svoje žale pesmice. Povsod veselje, povsod radost o prihodu lepe pomladi, katera je v stvarstvo vdahnila novo življenje.

Le v bližnji hiši, ki se skriva med mlado zelenje jablan in orehov, ne vlada radost, temuč tihota in globoka žalost, ker v nji se bori s smrtjo mladenič, gospodar hiši in zemljišču, ki jo obdaja. Dobri prijazni mladenič, dober kristijan, marljiv in skerben gospodar, z vsakim priljuden, postrežljiv, ki ni imel v soseski sovražnika, hip za hip zamrje. Izmed vseh lepih čednosti in blagih lastnosti ga je pa še najbolj dičila milosrčnost do bližnjega in sočutje do trpečih sobratov, soobčanov. Živeč sicer v skromnih razmerah je vendar pomagal vsakemu, kdor je prosil pomoči, kolikor je mogel. To gorko srce do bližnjega je pokazal tudi na smrtni postelji. Odprl je oči in skozi okno je zapazil siromaka, starega bolehnega kmeta, ki se je počasi bližal hiši. „Daj kaj revežu,“ reče sestri strežnici. „Ni potreben, je kmet,“ odvrne ta. „Stari, bolehn, zadolženi kmet, katerega je nehvaležen sin zavrgel, je gotovo potreben,“ odgovori bolnik, in ni se prej pomiril, dokler ni videl, da se siromašni starček vrača obdarovan iz hiše.

Prenašal je neizmerno trpljenje še nekaj dni, podoben v potrpežljivosti svetopisemskemu Jobu. Prejemši večkrat svete zakramente je umrl ves vdan v božjo voljo. Na moj imendan je bil jako slovesno pokopan na župaem pokopališču. Zložil sem ranjkemu v spominj sledečo pesmico:

Spreminjala spomlad nam zlata
Livade in log je v raj:
Ko nesli pogrebci mi brata
Na grobja samotnega kraj.

Znonovi doneli premilo
S cerkvenega stolpa so lin:
Kaj bratovo srce cutilo
Britkostij in kaj bolečin!

Oj srce nikar žalovati,
Ne toči mi britkih solzic! —

Glej, konec pomladi bo zlati,
Saj vsiha že venček cvetic.

A včakalo dobo krasnejo,
Pomladi še lepše boš čas,
Grobovom ki vzel bo odejo,
In zbudil in združil bo nas.

Oj upa sladkô tolažilo,
Zemljanom poslano z neba;
Ti srcem si bolnim zdravilo,
Ti dvigaš, pomlajaš duha.

O pogrebu dobrega, edinega brata mi je bilo v tolažbo sočutje velike množice ljudij, kateri so ga spremili na zadnji počitek in pa misel, da je bil pokojnik blag človek, pobožen kristijan, ki je lepo življenje sklenil s sveto smrtjo. Vrstice, ki so na njegovem skromnem spomeniku zapisane, so resnične. Glase se:

Uzor si bil krščanskega živjenja;
Prenašal vdano si britkost trpenja;
Telo ti tukaj vtrujeno počiva,
A duh pri Bogu večno srečen biva.

I. Nepom. Bilc.

Zatrite nekdanje cerkve in kapele ljubljanske.

10. Cerkev sv. Jožefa.

Pred dobrimi tridesetimi leti so se navduševali nekateri Ljubljančani za misel, sproženo v Jeranovi „Zgodnji Danici“, da bi se sezidala na bližnjem Golavcu cerkev sv. Jožefu. Sestavili so zato odbor, ki naj bi prejemal prostovoljne doneske in oskrbel primerno stavbišče; toda do izvršitve ni dozorela stvar. Marijina cerkvice na Rožniku ni dobila tovarišice na nasprotnem griču.

Dandanašnji ima deželni pomočnik sv. Jožef skromno zasebno kapelico v ljubljanski hiralnici; večjega svetišča pogreša v našem stolnem mestu. Pred stointridesetimi leti je bilo drugače. Tedaj se je še ponašala Ljubljana z lepo cerkvijo sv. Jožefa, ki je stala na sedanji dunajski cesti tam, kjer je bila do potresa stara bolnica. Omenjeno svetišče so zgradili menihi diskalceati.

O teh redovnikih in njihovi znameniti, sedaj popolnoma porušeni cerkvi izpregovorim obširneje, nego sem razpravljajal o dosedanjih za-

trtih ljubljanskih cerkvah, ker mi je poleg nekaterih tiskanih pripomočkov rabil jako izdaten vir pojasnujoč začetek in razvoj tega svetišča in sosednjega samostana — namreč diskalceatska rokopiesna kronika,* hranjena v ljubljanskem dežel-nem muzeju.

Kako se je godilo diskalceatom, ko so se hoteli naseliti v Ljubljani.

Ljubljana je imela že izdavna avguštinski samostan poleg cerkve sv. Martina, ki so jo požgali Turki leta 1494. Menihi avguštinci so se zatekli nato k Sv. Jakobu. Toda tudi tam jim ni bilo obstanka. Konec 16. stoletja so ostavili Ljubljano in se preselili na Reko. Leta 1628. so se iznova vrnili v naše stolno mesto in se nastanili pred spitalskim mostom ondukaj, kjer bivajo sedaj oo. frančiškani. Komaj za silo sezidano cerkev avguštinsko je uničil požar dne 11. svečana 1629 in nekaj Ljubljanice je steklo mimo, predno se je po dobroti barona Konrada pl. Ruessensteina dvignila iz tal sedanja cerkev Marijinega ozna-njenja. Do leta 1784. so bivali v samostanu tik nje avguštinci konventualci širokorokavarji (de larga manica), zvani tako po ohlapnih rokavih svoje redovne obleke.

Poleg teh avguštincev je dobila Ljubljana sredi 17. stoletja še druge sinove sv. Avguština, ki so se zvali reformirani avguštinci, dis-kalceati, eremiti, t. j. bosonogi puščavniki. Poslednje ime jim je ostalo od tedaj, ko so se v Italiji razni puščavniški redovi zdru-žili pod skupnim redovnim pravilom sv. Avguština. Zvali so se eremiti t. j. puščavniki, dasi so zamenjali že izdavna puščavniško življenje s sa-

* Naslov tej zanimivi kroniki je: *Vrsprung [Anfang und Eingang] R. R. P. P. Eremit. Discalceat. [S. P. Augustini in daß Herzogthumb Krain. 1642.]* Njene beležke segajo do konca malega srpana leta 1773. Nato je „*Catalogus-ustanovljenih sv. maš; Verzeichnus aller Capitalien; Verzeichnus aller Interessen; Verzeichnus der übrigen Schriften.*“, pod tem zaglavjem so prepisi dolžnih pisem, reverzov, od-stopnih in ustanovnih pisem; zadaj se nahaja: „*Catalogus fratrum nostrorum Ord. S. P. N. Augustini. Discalce. in Con-ventu S. Josephi Labaci Defunctorum.*“ Naposled pa je za-pisnik („*Verzeichnus*“) vseh svetnih oseb, ki so pokopane v raki božje veže sv. Jožefa. Diskalceatsko kroniko je našel deželni uradnik Urbas v aktih civilne bolnice in jo izročil arhivu dež. odbora kranjskega. Sedaj se nahaja v Rudolfsch. Oblika ji je mali folio. Kronika je pisana v nemškem jeziku, latinski so nekrologi diskalceatov in nekatere listine.

mostanskim. Prištevali so jih s karmeličani, fran-čiškani in kapucini vred prosijaskim redom.

Leta 1640. so poslali diskalceati do cesarja Ferdinanda prošnjo, da bi jim dovolil naseliti se v Ljubljani. Sklicevali so se na oporoko kneza Eggenberga, ki je ostavil 8000 gld. v ta na-men, da se ustanovi diskalceatski samostan v Gradcu ali v Ljubljani. Diskalceati so se odločili za Ljubljano. Ljubljanski mestni očetje naj bi jim na vladno povelje odkazali za samostan kako se-lišče, kjer bi ne bili nadležni mestu. Cesar jim je bil naklonjen. Dne 17. listopada je njegova vlada naročila kranjskemu vicedomu, da naj nakaže diskalceatom kako stavbišče zunaj Ljubljane se-veda na takem kraju, kjer bi samostan ne delal napote Ljubljančanom. Vlada je bila novim me-nihom zelo na roko, mestna gospoda pa se jim je postavila po robu.

Čujmo vzroke, zakaj so se branili mestni očetje bosih redovnikov! V pritožbi dne 26. sve-čana 1641 vicedomu pravijo: Magistrat je s pri-mernim spostovanjem sprejel vest o zgradbi samo-stana in da mislijo avguštinci (diskalceati) na prostoreku (Plätzl) ležečem poleg vrta gospoda Burkharda pl. Hützinga pred križevniškimi vratmi zasadi križ. Takoj je pozval na rotovž ves svet, kakor tudi častito občino, ki so nato do dobrega posvetovavsi se ukrenili: Ker nas in vse me-ščanstvo, Bogu bodi čast in hvala zato, prav dobro oskrbujejo cesarski stolni kanoniki in mašniki z raznimi duhovnimi redovniki, namreč z gospodi očeti tovaristva Jezusovega, z avguštinci, fran-čiškani, kapucini in z drugimi dušnimi pastirji, pridigarji in izpovedniki vred, ki ne le vsej občini svetijo s svojim zglednim življenjem, dejanjem in nehanjem, nego tudi pridno in marljivo izvršujejo z veliko pobožnostjo vsak dan zjutraj zarana in pozno zvečer službo božjo, zato iz povedanih vzrokov kar čisto nič ne potrebu-jemo tistih očetov diskalceatov, ki prihajajo po ovinkih; vrh tega ukazuje tridentski zbor v 25. seji pogl. 3., da ne sme biti v kakem mestu več redov in prosijaskih samostanov, nego se jih more lagodno preživiti; ta samostan pa bi bil na kvar drugim menihom; saj nadlegujejo vsak dan, da celo vsako uro zelo stiskano ubogo meščanstvo razni učenci, romarji, proganci, du-hovni in svetni, špitalarji in še drugi domači si-romaki. Zato prosijo, da se naj ustavi patrom

1607 dne 11. sveca se je patal planaritas Peter von Wratze
v samostanu Prihovi z dvema bojaznoma, o katerih val:
So funela ich bay eine die xren parfuasser munnch, die
das Kloster vom vitz domthor anfangen zu bauen.
Kaspret aus dem Tagebuche eines kranischen Edelmannes
(1606-1608) Arch. d. Mus. v. 1875. 1 H. Nr. 63. 1747 1748
Stran 143.

njihova namera, dokler se meščani ne pritožijo do cesarja samega.

Vicedom grof Orfej Strassoldo je brž poročal na cesarski dvor o protivščini mestne gosposke proti diskalceatom. Ti pa se niso dosti menili zato, kaj pravijo mestni očetje. Kupili so za tisoč državnih trdnjakov (t. j. 1500 gld. nemške veljave) posestvo pred križevniškimi vratmi od nekega Taufferja. A hudo so se vrezali. L. 1642. so z veliko slovesnostjo položili temeljni kamen novemu samostanu in zasadili križ sredi kupljenege selišča. Slavnosti se je vdeležil sam deželni glavar. Z ljubljanskega Grada so se oglašali v spomin znamenitega dogodka topovi. Na tisoče ljudstva se je trlo krog novega stavbišča in radovedno ogledovalo nove menihe — Ljubljanci so jim rekali „skolcjati“. Veselje je sijalo došlim redovnikom z obrazov; a drugo jutro jih je poparila novica, da je zlobna roka posekala na selišču zasajeni križ; še bolj pa jih je prese-netila vest, da je bil tisti hudobnež najet od nemškega viteškega reda, pod čegar gospodstvo je spadal kupljeni svet. Diskalceati so namreč kar brez dovoljenja zemljiške gosposke t. j. nemškega reda kupili zemljišče in brez dovoljenja rečene gosposke položili temeljni kamen samostanu in cerkvi. Njihov kup je bil neveljaven in diskalceati bi ga bili radi razdrli, a Tauffer je izginil iz Ljubljane in nihče ni vedel kam.

(Dalje pride).

Z r n j e.

Sveta načela. (iz spisov kardinala Manninga.) Hvala je glas ljubezni, ki se dviga v hvaležnosti, sreči in božjem češčenju.

*

Velika pomota je, ako misliš, da so mračni in otožni pogledi, žalostni glasovi in krepko po-

udarjanje ponižnosti — znamenja globokega kesanja. Celó v svojem najglobočejem poniževanju je duh spokornosti — duh hvale.

*

Hvala ima to posebno milost, da ne hrepeni po odgovoru, ne po nagradi, ne po plačilu.

*

Spominjaj se Boga; pozabi na sebe — pozabi na sebe, kadar se spominjaš Boga.

*

Tam je pravi vir hvale in molitve, kjer se ljubezen dviga iz nas, da se raduje v Bogu.

*

Ni gotovejšega znamenja, da kako srce pozna ljubezen božjo in svojo lastno grešnost, nego je duh veselja.

*

Kadar so nekateri ljudje malodušni, mislijo, da ne morejo živeti v miru z Bogom: da se on ne more spraviti z njim. Mislijo namreč, da neprenehoma greše, ker so neprenehoma v izkušnjah, mislijo, da dovoljujejo va-nje, četudi nikdar ne privolijo va-nje. Take misli so pač le napačen izrodek njihovega duha.

(Dalje prihodnjič).

Filaret.

Križe proč — križe nazaj. Iz vseh krajev Francije prihajajo na vlado oporeke, da odstranjuje križe iz sodnih dvoran. Veliko raznih svetov je ugovarjalo proti temu nezaslišanemu početju. Kardinal Richard je ukazal v pariški škofiji radi tega čina spravne molitve. Prav to so storili tudi nadškofje mestom: Rheims, Lyon, Nantes. — Menda taki in podobni čini onih, ki bi jim bilo tudi čuvati vere in verskih dejanj, gladijo tisto pot, koji bo napis: „Križe nazaj!“ K.

„Danica“ izhaja vsak petek na celi polji in velja po pošti za vse leto 6 kron, za pol leta 3 krone, za četrt leta 1 krono 50 vin. Zamaj Avstrije velja za vse leto 7 kron; za Ameriko 9 kron. Ako bi bil petek praznik, izide „Danica“ dan poprej.

V Ljubljani se dobivajo posamezne številke po 10 vinarjev v tabakarni: Makso Brusovi, pred škofijo 12.